

Forskningsbasert innovasjon for energieffektivisering i industrien

Potensial og strategi

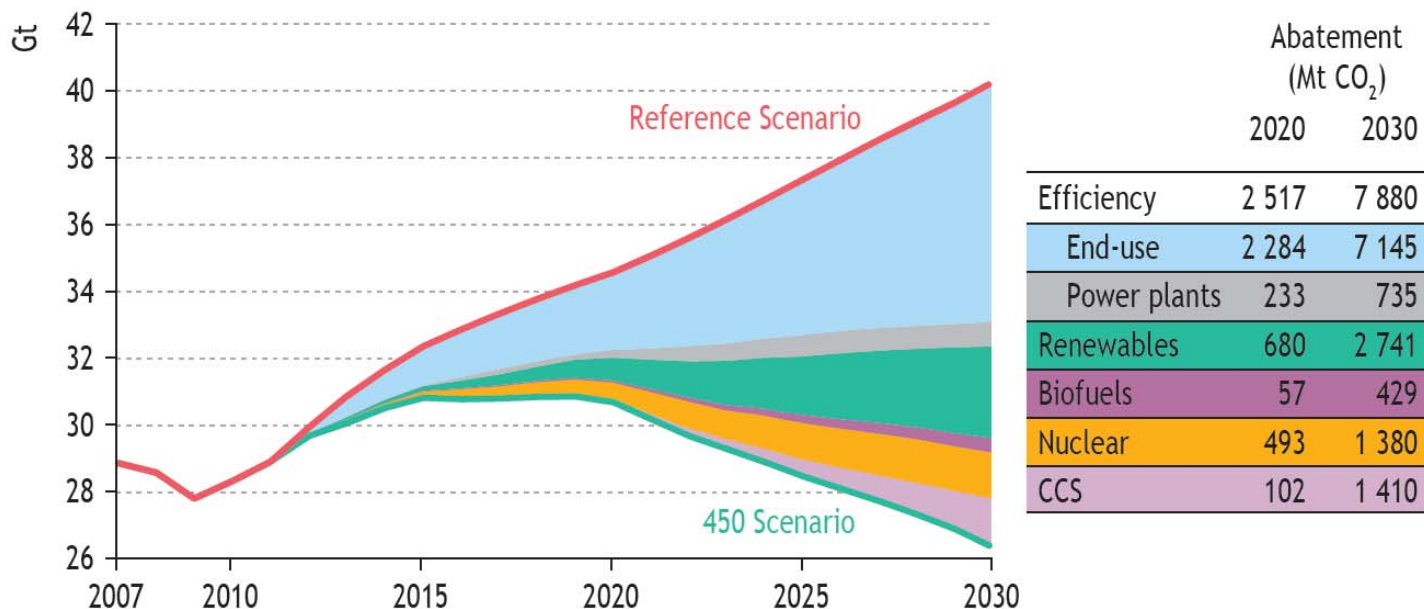
Energiuka 2010, 4. februar 2010

Seniorforsker Grethe Tangen, SINTEF Energi

CREATIV prosjektleder

Potensial for reduksjon i CO₂ utslipp

Figure 5.8 ● World energy-related CO₂ emission savings by policy measure in the 450 Scenario

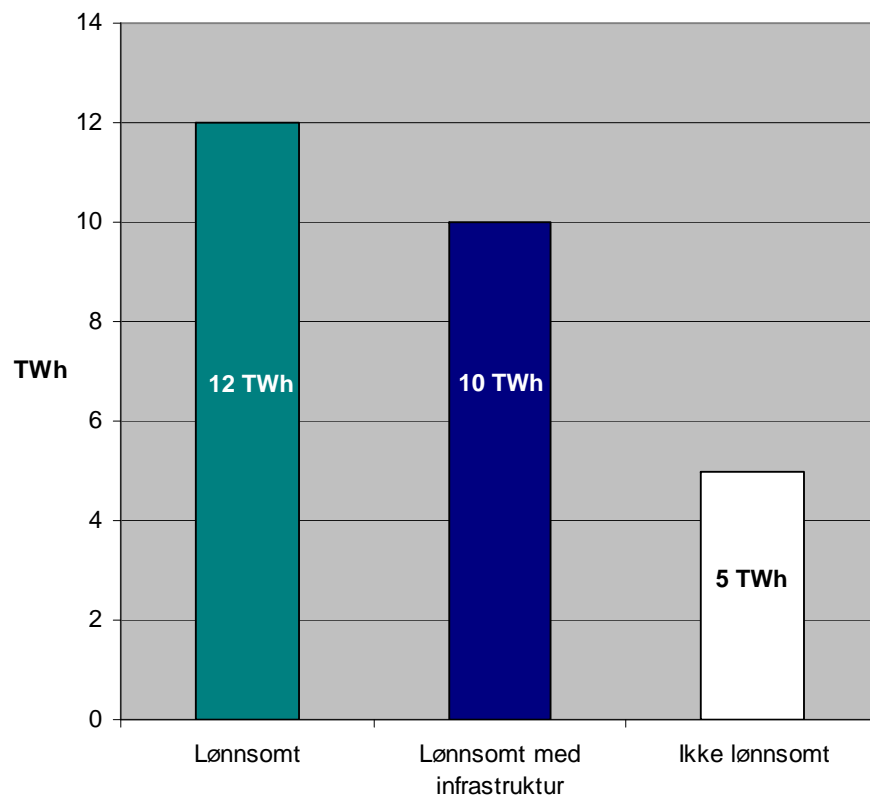
“Energy efficiency offers the biggest scope for cutting emissions

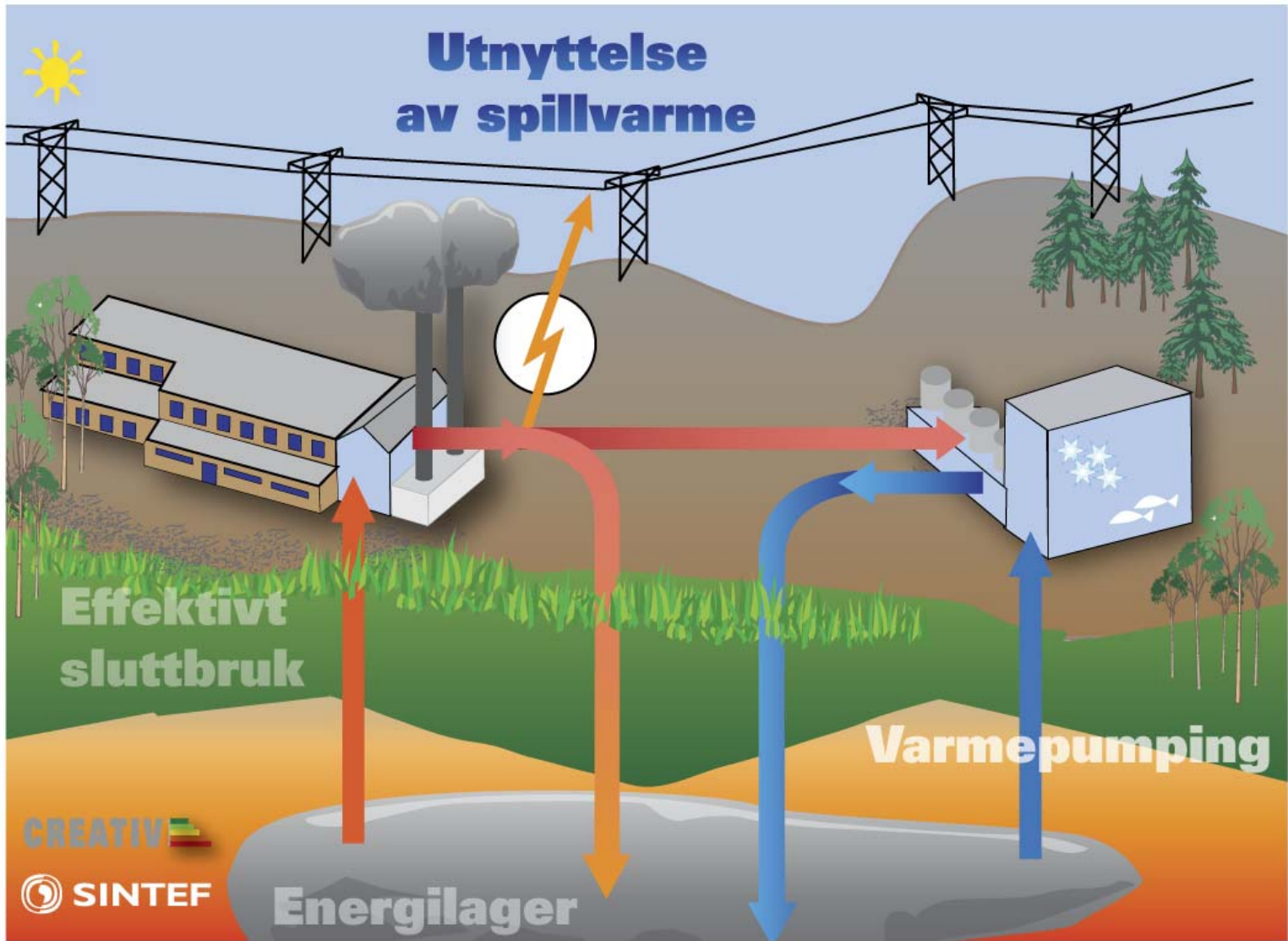
End-use efficiency is the largest contributor to CO₂ emissions abatement in 2030, accounting for more than half of total savings in the 450 Scenario, compared with the Reference Scenario.”

IEA WEO 2009

Enovas Potensialstudie for energieffektivisering i norsk industri:

”Betydelig potensial for energieffektivisering er identifisert”

CREATIV

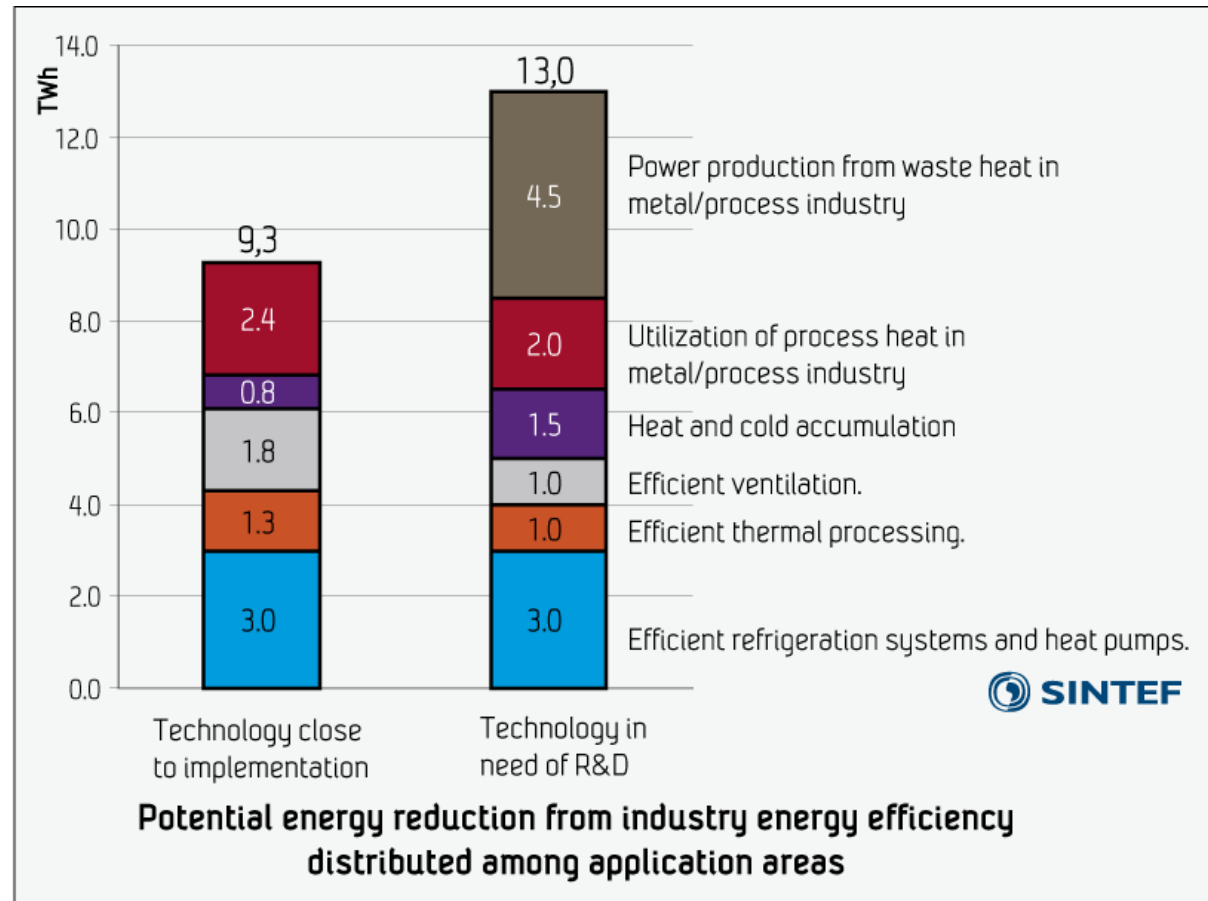
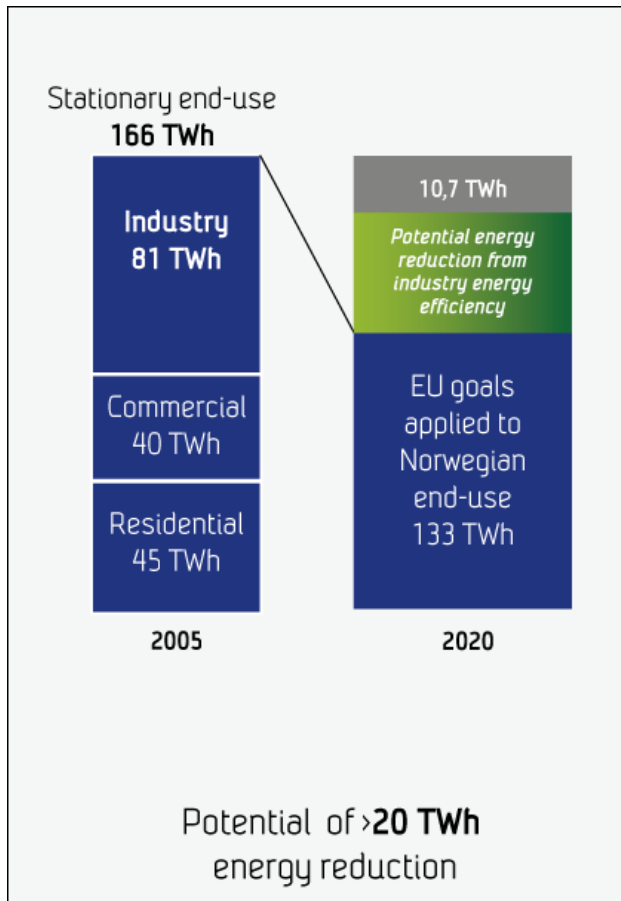
SINTEF

Energilager

Industry
Energy
Efficiency

CREATIV

Potensial for energieffektivisering innen områder fokusert i CREATIV

CREATIV Fakta

Formålet med CREATIV er å demonstrere at det norske stasjonære energiforbruket i industrien og klimagassutslippene kan reduseres med 25% innen 2020

- Utvikle ny kunnskap og innovativ teknologi for utnyttelse av overskuddsvarme samt effektive varme- og kuldeprosesser
- Utdanne spesialister innen energieffektivisering
- Formidle eksisterende og ny kunnskap til industri og akademia nasjonalt og internasjonalt
- KMB prosjekt støttet av Norges Forskningsråd og industripartnere
- Totalt budsjett 52 MNOK pluss 26 MNOK egeninnsats
- Prosjektperiode 2009-2013

Forskningsmessig grunnlag for energieffektivisering i industrien

Energieffektivisering ved bruk av varmepumpende teknologier

- Store mengder overskuddsvarme
- Behov for varme og kulde
- Behov for strøm
- Potensial for mer effektiv energibruk

Vitenskapelige utfordringer:

- Elektrisitetsproduksjon fra overskuddsvarme
- Utnyttelse av termisk energi
- Industriell ventilasjon
- Lagring av termisk energi
- Kjøling
- Termisk prosessering

Anvendelsesområder

- Metallurgi
- Treforedling og papir
- Fiskeri
- Matproduksjon
- Supermarkeder

Metoder:

- Teoretiske studier og analyser
- Modellering, simulering og optimalisering
- Eksperimenter i laboratoriene
- Bygging av prototyper
- Utprøving i industriens anlegg

CREATIV

Technology innovation and exploitation of results (SP1)

Electricity production from surplus heat (SP2)

Education program (SP5)

Utilisation of thermal energy (SP3)

Efficient heating and cooling (SP4)

SP1

Technology innovation and exploitation of results

- Identifisere og fremme muligheter for innovasjon og verdiskaping i CREATIV, og sikre relevans og hensiktsmessig gjennomføring av forskningen
  - Definere og tilrettelegge innovasjonsprosesser i CREATIV
  - Koordinere valg av relevante casestudier blant industripartneres prosesser/anlegg
  - Evaluere potensialet i teknologier under utvikling

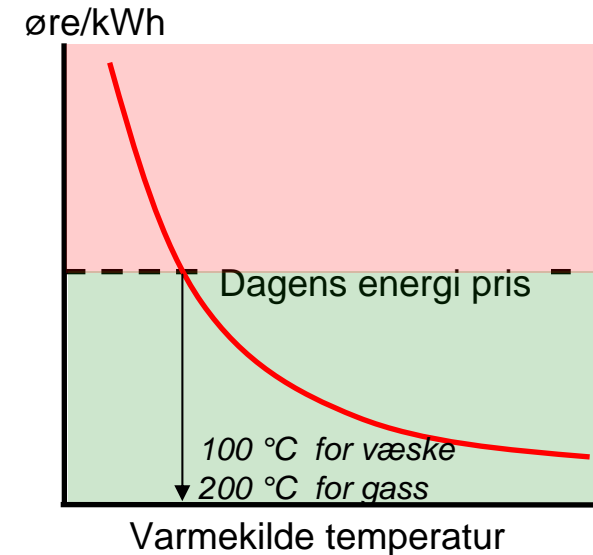
SP2 Electricity production from surplus heat

Utvikle lønnsomme og bærekraftige løsninger for kraftproduksjon basert på lavtemperatur varme

- 20 % bedre virkningsgrad ved utnyttelse av overskuddsvarme med $T < 200\text{ °C}$
- Naturlige arbeidsmedier
- Utvikle og teste komponenter kritiske for ekspansjonsmaskiner

- Redusere kapitalkostnader ved å bidra til mer kompakte systemer
- Forbedret prosessintegrasjon og mer optimal design
- Etablere grunnlag for industrielle pilotanlegg som kan videreføres som spin-off prosjekter

SP3 Utilisation of thermal energy

Energieffektiv utnyttelse av LT varme til industrielle formål

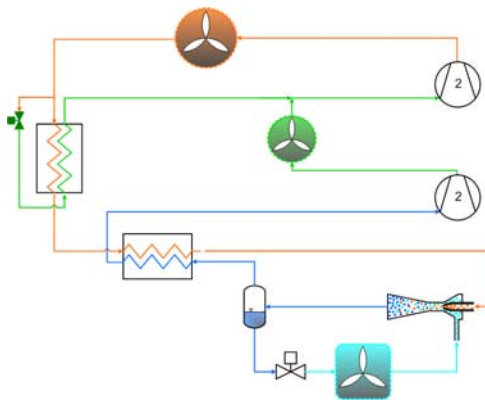
- Nye konsepter for produksjon av kulde og varme fra overskuddsvarme
- Oppdatert kunnskap om varme/kuldebehov i industrien
- Nye løsninger for tilpasset bruk av overskuddsvarme innen ulike industriområder og i samspill mellom industriområder.
- Ny kunnskap om fundamentale egenskaper for ulike arbeidsmedier
- Mulighetsstudie for kuldeakkumulering i CO₂ issørpe
- Energianalyse av ulike industriprosesser
- Velge industrianlegg og/eller prosesser for casestudier
- Nært samarbeid med industribedriftene

SP4 Efficient heating and cooling

Energieffektive varme- og kuldesystemer knyttet til sluttbruk*

- Kjølesystemer og varmepumpesystemer med mindre energibruk og redusert utslipp av klimagasser
- Komponenter og systemer basert på naturlige kjølemedier. Optimal systemintegrasjon og regulering.
- Prototyper på komponenter
- Konsepter for energieffektiv konservering og tørking som ivaretar produktkvalitet
- Konsepter for energieffektiv kjøling og frysing
- Grunnleggende forskning på varme-massetransport i produkt og utstyr
- Konsepter for varme- og luftdistribusjon i rom, samt behovsstyrt ventilasjon

* 15 % av elektrisitetsproduksjonen i verden er brukt i varmepumpende systemer for kjøling/frysing, luftkondisjonering og varmepumper.

SP5 Education program

Frembringe ny kunnskap og nye løsninger for effektivt sluttbruk av energi med lave utslipp av klimagasser og utdanne eksperter innen området til nytte for industri og academia

- Utdanne 4 PhD og 2 postdoc kandidater innen fagområder dekket av CREATIV
- Engasjere masterstudenter til å utføre prosjekt- og masteroppgaver i samarbeid med forsknings- og industripartnere
- Arrangere forelesninger, kurs og seminarer
- Publisere resultater i nasjonale og internasjonale tidsskrifter og presentere resultater ifm relevante konferanser og møter.

CREATIV partnere

Industri partnere

- Danfoss
- Hydro Aluminium
- John Bean Technology Corporation
- Norske Skog
- Fiskeri- og havbruksnæringens Landsforening (FHL)
- REMA 1000
- Systemair
- TINE

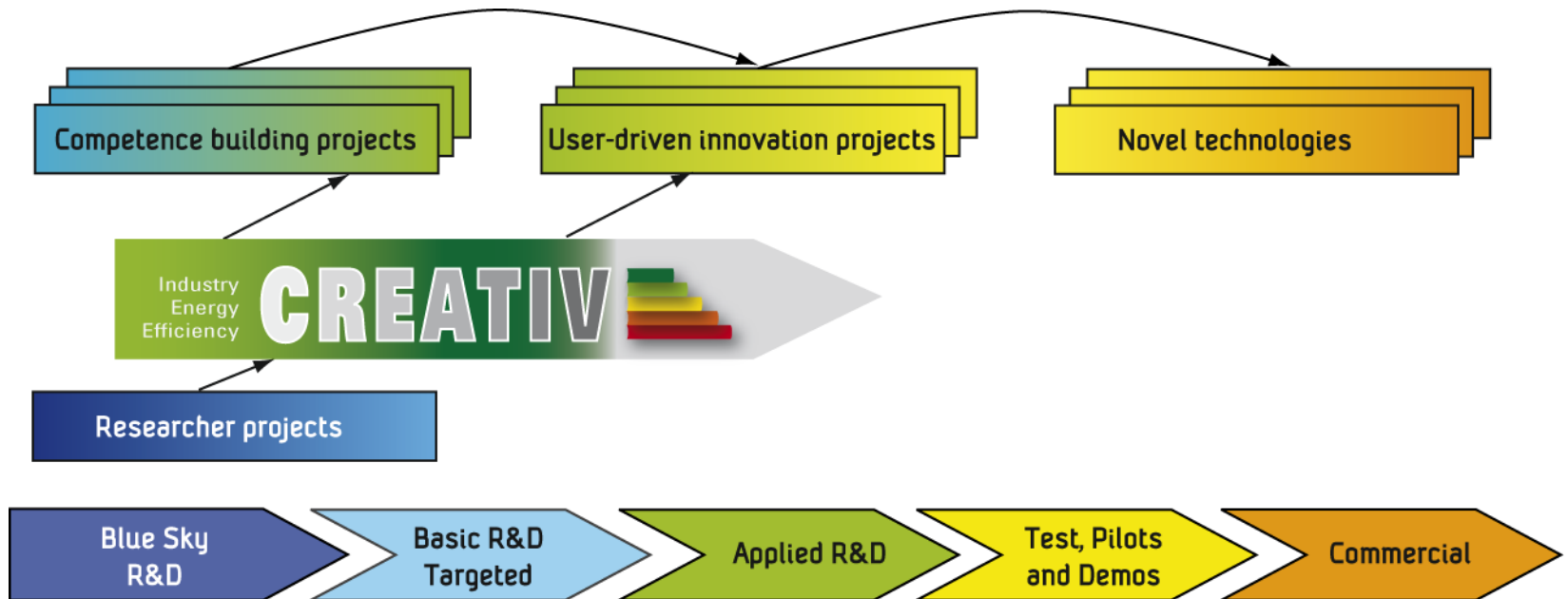
FoU og utdanning

- Doshisha University
- IFE – Institutt for energiteknikk
- ITRI - Industrial Technology Research Institute
- KTH Royal Institute of Technology
- NGI Norwegian Geotechnical Institute
- NTNU og NTNU Samfunnsforskning
- Obrist Engineering
- Shanghai Jiao Tong University
- SINTEF
- TLK-Thermo

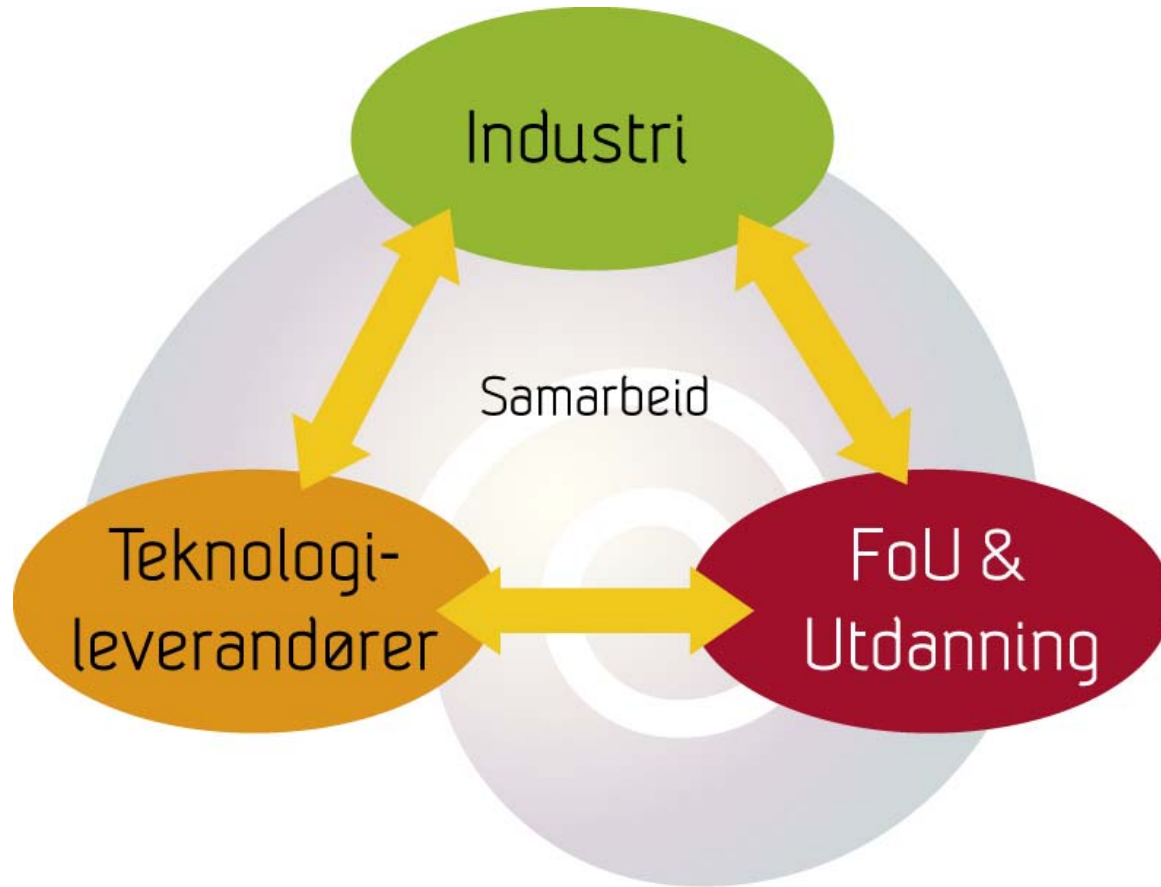
Norges Forskningsråd finansierer prosjektet sammen med industripartnere

CREATIVs posisjon og rolle i innovasjonsprosessen

 SINTEF

Nøkkelen til suksess

Oppsummering

- Betydelig potensial for økt energieffektivisering gjennom utvikling og implementering av ny teknologi
- Forventede resultater av CREATIV er
  - Ny kunnskap for industri- og forskningspartnere
  - Teknologi og løsninger for energieffektive prosesser og produkter av høy kvalitet
  - Tilgang på kompetent personell fra utdanningsprogrammet og fra deltakelse i forskningsaktivitetene
  - Synlighet og bidra til å rekruttere nye talenter
  - Grunnlag for nye satsinger
- For å utløse det fulle potensialet må mange flere bidra

Acknowledgement

This presentation forms a part of the CREATIV project, performed under the strategic Norwegian research program RENERGI. The author acknowledges the Research Council of Norway (195182/S60) and the industry partners Danfoss, Hydro Aluminium, John Bean Technology Corporation, Norske Skog, the Norwegian Seafood Federation (FHL), REMA 1000, Systemair and TINE for their support.